ל. פרידמאַן

55 יאָר „סדימה"

יידישער ישוב אין מעלבורן פאַר דער אַנטשטייאונג פון „קדימה"

די געשיכטע פון דער „קדימה" איז ענג געבונדן מיט דער געשיכטע פון דעם יידישן ישוב אין מעלבורן.

דאָס אָרגאַניזירטע יידישע לעבן האָט זיך דאָ אָנגעהויבן אין די ערשטע יאָרן פון דער אַנטשטייאונג פון דער קאָלאָניע וויקטאָריע. די קאָלאָניע איז געשאַפן געוואָרן אין די 30־קער יאָרן פון 19־טן יאָרהונדערט און שוין אין יאָר 1840 האָט אין מעלבורן עקזיסטירט אַ מנין. די יידישע באַפעלקערונג האָט דאַן געציילט בלויז אַרום 60 פּערזאָן. זיבן יאָר שפּעטער טרעטן שוין צו די יידן אין מעלבורן צו בויען אַ שול, וועלכע איז טיילווייז אויסגעפּאַרטיקט געוואָרן אין יאָר 1853. צו יענער צייט האָט די יידישע באַפעלקערונג אין מעלבורן דערגרייכט אַראַנק דעם „גאָלד־ראַש" אַנדערהאַלבן טויזנט נפשות. די שול, וועלכע האָט זיך געפונען אין סיטי, אין בערק סט. אויף אַ פּלאַץ, געשאַנקען דורך דער רעגירונג, איז פאַרגרעסערט געוואָרן אין 1858, ווען די יידישע באַפעל־קערונג איז געשטיגן צו קנאַפּע 2500 נפשות און איז ווידער איבערגעבויט געוואָרן אין יאָר 1877.

אין די 70־קער יאָרן ווערן אויסגעבויט נאָך צוויי שולן: די „איסט־מעלבורן שול" אין אַלבערט סט. און די שול אין סט. קילדאַ, וועלכע איז געוואָרן איבערגעבויט עטלעכע מאָל און באַקומען דעם נאָמען די „סט. קילדאַ שול".

די בערק סט. שול האָט אין די 70־קער יאָרן אָרגאַניזירט אַ טעגלעכע יידישע שולע, וווּ רעליגיע און העברעאיש זענען געווען אַ טייל פון דער אַלגעמיינער בילדונג. נאָך אַן עקזיסטענץ פון 20 יאָר איז די שול געשלאָסן געוואָרן צוליב מאַנגל אין פינאַנסן. נאָכמיטאָג־ און זונטיק־קלאַסן זענען די גאַנצע צייט געווען טעטיק ביי די עקזיסטירנדיקע שולן, וווּ מ'האָט די קינדער געלערנט לשון קודש און דאַווענען.

עס האָט אויך עקזיסטירט אַ יידישע פילאַנטראָפּישע געזעלשאַפט, וועלכע איז געגרינדעט געוואָרן אין 1840 און איז שפּעטער איייניקע מאָל רעאָרגאַניזירט געוואָרן. די געזעלשאַפט האָט געהאָלפן נויט־באַדערפטיקע

און קראנקע יידן, ווי אויך געגרינדעט דעם מושב זקנים א. נ. פון משה מאנטעפיארע אין 1870.*)

די אַנטשטייאונג פון דער „קדימה"

אין 1911, ווען די „קדימה" איז געגרינדעט געווארן, האט די יידישע באפעלקערונג אין מעלבורן געציילט ארום פינף מיט א האלבן טויזנט נפשות. דאס געזעלשאפטלעכע יידישע לעבן האט זיך הויפטזעכלעך קאנצענטרירט ארום די עקזיסטירנדיקע שולן. קיין וועלטלעכע יידישע ארגאניזאציעס, חוץ דער פילאנטראפישער געזעלשאפט און דער „יידישער פרויען ווילטעטיקער געזעלשאפט", האבן נישט עקזיסטירט. דער דאמינירנדיקער עלעמענט אין דעם יידישן ישוב זענען געווען די יידן פון ענגלאנד, וועלכע האבן זיך אויסגעלעבט אין ענגליש און אין דער ענגלישער קולטור. זייער יידישקייט האט זיך באגרענעצט צו אפהיטן (און דאס אויך טיילווייז) דעם יידישן רעליגיעזן לעבנס־שטייגער. קיין נאציאנאל יידיש באוווסטזיין אין דעם נייעם זין פון ווארט האט דא כמעט נישט עקזיסטירט.**)

אין אנהויב פון איצטיקן יארהונדערט, באזונדערס נאך 1905, האט די יידישע עמיגראציע פון פוילן און רוסלאנד אנגעהויבן אהער צו ברענגען עלעמענטן מיט אן אנדערער וועלט־ און ייד־אנשויאונג, וועלכע איז געווען פרעמד און אומבאקאנט די איינגעזעסענע היגע יידן.

עס איז געווען די צייט פון דעם גרויסן יידישן קולטור־רענעסאנס אין מזרח־אייראפע. עס האבן זיך שוין בולט אויסקריסטאליזירט די נייע יידישע נאציאנאלע און סאציאלע אידייען. די יידישע און העברעאישע ליטעראטורן האבן אנגעהויבן זייער רומפולן בארג־ארויף און פאנאנדערבלי. גרויסע יידישע מאסן זענען אריינגעצויגן געווארן אין א קאמף פאר א פריי, פולבלוטיק און נאציאנאל יידיש לעבן. דער קאמף איז געפירט געווארן מיט גרויס עקשנות און מיט פיל קרבנות. דער רעאקציאנערער רעזשים אין צארישן רוסלאנד האט פארשטארקט די רדיפות קעגן די יידן. פאגראמען און שחיטות האבן זיך געמערט. עס האט זיך אנגעהויבן א גרויסע יידישע עמיגראציע קיין מערב־אייראפע און אמעריקע און א קליינער שטראם פון אט דער עמיגראציע איז געגאנגען קיין אויסטראליע.

*) גענויער וועגן דער תקופה זע ניומאַן ה. ראָזענטהאַלס אַרטיקל „יידישע קהילות אין אויסטראַליע" אין ערשטן אויסטראַליש־יידישן אַלמאַנאַך.

**) זע שלמה וויניס אַרטיקל „די מעלבאָרנער „קדימה" אין ערשטן אויסטראַליש־יידישן אַלמאַנאַך.

אט די אימיגראנטן פון מזרח־אייראפע מיט די נייע, פראגרעסיווע אידייען, האבן דא געטראפן אן אידייאישן מדבר. זיי האבן זיך נישט געקאנט אויסלעבן אין די עקזיסטירנדיקע יידישע אינסטיטוציעס און האבן אנגעהויבן מאכן באמיאונגען זיך אויסצולעבן אויף א פאלקסטימלעכן, וועלטלעכן אופן.

דער ערשטער פרווו אויף דעם געביט איז געווען דאס שפילן יידיש טעאטער. שוין אין יאר 1909 זענען געשטעלט געווארן אייניקע פארשטעלונגען, ווי „בינקע פינקע" („גבריאל"), „זשידאווקא" און אנדערע. עס איז איבעריק צוגעבן, אז דער קינסטלערישער און קולטורעלער ניוואָ פון די פארשטעלונגען איז געווען א גאנץ נידעריקער, אבער א געוויסע ראל אין צוגרייטן דעם באדן פאר א יידישער פאלקסטימלעכער קולטור־טעטיקייט, האבן זיי געשפילט.*)

דער דראנג צו שאפן א וועלטלעכע יידישע קולטור־אינסטיטוציע, ווו די ניי־געקומענע אימיגראנטן זאלן זיך קענען צונויפקומען און דורכדיסקוטירן זייערע פראבלעמען, איז געווארן אלץ שטארקער און שטארקער. אבער היות זיי זענען געווען נאר „גרין" אין דעם לאנד און נישט פארמאגט די נויטיקע פינאנסיעלע מיטלען, האבן זיי געמוזט אנקומען צו אייניקע היגע תושבים און אין רעזולטאט פון אזא געזעלשאפטלעכער קאמבינאציע פון יידישע פאלקסטימלעכע אימיגראנטן מיט ענגלישע אדער אנגליזירטע יידן איז דעם 26טן דעצעמבער 1911 געגרינדעט געווארן די יידישע נאציאנאלע ביבליאטעק „קדימה", וועלכע איז געווארן דער ערשטער יידישער קולטור־צענטער אין אויסטראליע. לויט די זכרונות פון איינעם פון די גרינדער פון דער אינסטיטוציע, אייזיק הורוויץ, וועלכער געפינט זיך איצט אין ישראל, אין קבוץ כפר גלעדי, איז די באגייסטערונג פון די אנטיילנעמער אין דער ערשטער אלגעמיינער פארזאמלונג געווען זייער גרויס. „אלע האבן געהאט דאס געפיל, אז עס ווערט אויפגעטאן עפעס גרויסעס, אז עס ווערט געשאפן זייער וויכטיקעס, אז עס ווערט געלייגט דער פונדאמענט פאר וויכטיקע קולטור־אויפטוען אין דער צוקונפט".**)

אין דעם ערשטן פעריאד פון דער אנטשטייאונג פון דער אינסטיטוציע האבן א באדייטנדע ראל געשפילט: י. ראכלין ע"ה — איר ערשטער

*) זע שמואל וויסבערגס אַרטיקל „יידיש טעאַטער זובט נייע וועלט טיילן" אין ערשטן אויסטראַליש יידישן אַלמאַנאַך און חיים ראָזנשטיינס אַרטיקל „יידיש טעאַטער אין אויסטראַליע" אין דעם צווייטן אלמאנאך

**) זע א. הורוויציס אַרטיקל „די אַנטשטייאונג פון דער „קדימה" אין צווייטן אויסטראַליש־יידישן אַלמאַנאַך.

פרעזידענט; מ. זעלטנער ע"ה — איר צווייטער פרעזידענט; נ. מאַשין ע"ה; די ברידער טעפּט ע"ה; א. ניומאַרק ע"ה; אהרן בר־כהן ע"ה; ד"ר מ. א. שאַליט ע"ה; ה. הויזי ע"ה; ר. ראַטבערג ע"ה; א. הורוויץ און אַנדערע.

אַז די „קדימה" איז שוין דאַן געווען אַ נויטווענדיקייט ווייזט דער פּאַקט, אַז ביי דער ערשטער אַלגעמיינער פאַרזאַמלונג זענען געווען אַנוועזנד אַרום 80 מיטגלידער, ביי דער צווייטער אַלגעמיינער פאַרזאַמלונג אין אַפּריל 1912 — 100 מיטגלידער און אין דעצעמבער 1912 ציילט די אינסטיטוציע 200 מיטגלידער. נעמענדיק אין אַכט, אַז די גאַנצע יידישע באַפעלקערונג האָט באַטראָפן אין יענער צייט אַרום 5.500 נפשות, איז די צאָל מיטגלידער גאָר אַ גרויסע.

די „קדימה" ווערט גלייך פון איר אַנטשטייאונג אַ לעבעדיקער צענטער פון יידישער קולטור־געזעלשאַפטלעכער טעטיקייט. און ווייל צו דער אינסטיטוציע ווערט אַרויסגעוויזן אַזאַ שטאַרקער אינטערעס, קומען אין איר פאַר אין די ערשטע יאָרן פון איר עקזיסטענץ גאָר שטאַרקע קאַמפן וועגן באַשטימען איר כאַראַקטער און פּנים. דער קאַמף קומט פאַר הויפּטזעכלעך צווישן די פאָלקסטימלעכע עלעמענטן און די איינגעזעסענע, פאַרענגלישטע יידן. די לעצטע ווילן, אַז די אינסטיטוציע זאָל זיין אונטערן איינפלוס פון די ראַביים און דער הויפּט־ציל זאָל זיין „אויסמענטשלען" די נייגעקומענע, באַקענען זיי מיטן אויסטראַלישן לעבנס־שטייגער, ענגלישער ליטעראַטור א.א.וו. די יידישע אימיגראַנטן דאַקעגן ווילן פירן די „קדימה" אין אַ מאָדערנעם יידישן גייסט, אויף אַ פאָלקסטימלעכן וועג. אויך צווישן זיי קומט פאַר אַ גאַנץ שאַרפער קאַמף. אַ טייל איז פאַר יידיש אַלס נאַציאָנאַלע שפּראַך און וויל פירן די טעטיקייט פון דער „קדימה" אויסשליסלעך אין יידיש, דאַקעגן אַנדערע אָנערקענען העברעאיש אַלס די נאַציאָנאַלע שפּראַך און ווילן, אַז די רעפעראַטן אין „קדימה" זאָלן געהאַלטן ווערן דווקא אין דער שפּראַך. ד"ר מ. שאַליט, איינער פון די ערשטע טוער פון „קדימה", אַליין אַ הייסער משכיל, שרייבט וועגן דעם באַריכות אין זיינע זכרונות (לײדער נישט פאַרעפנטלעכט). אפילו דער נאָמען פון דער „קדימה" איז געווען אין אָנהייב אַ העברעאישער „בית ספרים עברי לאומי". שפּעטער האָט מען אָנגעהויבן צו באַנוצן דעם יידישן נאָמען „יידישע נאַציאָנאַלע ביבליאָטעק".

דער קאַמף איז געווען אַ גאַנץ אָנגעשטרענגטער און האָט געפירט צו פיל קריזיסן אין די ערשטע יאָרן פון דער „קדימה"־עקזיסטענץ, דאָך מערקט זיך אַ כסדרדיקע אַנטוויקלונג פון דער אינסטיטוציע. דער פאָלקסטימלעכער עלעמענט באַקומט די אויבערהאַנט, יידישע רעפעראַטן ווערן געהאַלטן וואָס אַמאָל אָפטער. דער לאָקאַל פון דער אינסטיטוציע אויף

59 בערק סט., פאַרגרעסערט זיך אויף 5 צימערן, די לייענערשאַפט אין דער ביבליאָטעק וואַקסט. עס באַזוכן דעם לייען־זאַל דורכשניטלעך העכער 100 פּערזאָן אַ וואָך. דער לאָקאַל ווערט צו קליין און אין אָקטאָבער 1915 ווערט די „קדימה" אַריבערגעפירט אין קאַרלטאָן.*)

די „קדימה" אין דראַמאָנד סטריט, קאַרלטאָן

מיטן אַריבערגיין פון דער „קדימה" אין דער יידישער געגנט פון קאַרלטאָן, אויף דראַמאָנד סטריט 313, ווערט איר טעטיקייט נאָך מער אינטענסיוו. עס הייבן זיך אָן סיסטעמאַטישע רעפעראַטן אין יידיש וועגן מענדעלע, שלום עליכם, פּרץ, אחד העם, ביאַליק, פרוג, קאָנצערטן פון יידישער פאָלקס־מוזיק א.א.וו. אונטער דער אָנפירונג פון דער „קדימה" ווערט אויך געזאַמלט אין 1916 אַ סומע פון 950 פונט לטובת די יידן אין די מלחמה־לענדער.

עס זעט אויס ווי די „קדימה" האָט שוין געפונען איר אייגנאַרטיקן וועג פאַר דער ווייטערדיקער אַנטוויקלונג. אָבער גראָד אין דער צייט שוואַכט זיך אָפּ איר טעטיקייט און זי ווערט כמעט ווי פאַרשוווּנדן.

די ערשטע וועלט־מלחמה און דאָס אָפּשטעלן זיך פון דער יידישער אימיגראַציע האָט אַ דעצידירנדיקן איינפלוס אויף דער אַנטוויקלונג פון דער אינסטיטוציע. איר טעטיקייט ווערט געוואַלדיק אָפּגעשוואַכט. אין די יאָרן 1917—1918 פירט זי זייער אַ שוואַכע טעטיקייט און אין אָנהויב 1919 ווערט זי אָנגעשלאָסן צו דער ציוניסטישער געזעלשאַפט „התחיה" און הערט אויף צו עקזיסטירן ווי אַ זעלבסטשטענדיקע אינסטיטוציע. ווי שלמה וויז גיט איבער אין זיינע זכרונות**) איז עס געשען צוליב דעם, וואָס אַ געוויסער עלעמענט פון די „קדימה"־מיטגלידער, האָט געוואָלט אין רעזולטאַט פון דער זיגרייכער רוסישער רעוואָלוציע אַריינוואַרפן די אומפּאַרטייאישע אינסטיטוציע אין די אָרעמס פון די „לינקע". די ציוניסטן האָבן דערצו נישט געוואָלט דערלאָזן און אויף דער אַלגעמיינער פאַרזאַמלונג אין יאַנואַר 1919 ווערט אָנגענומען אַ פאָרשלאָג, אַז די „קדימה" ווערט פאַראייניקט מיט דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע „התחיה".

ביז 1926 איז די „קדימה" פאַראייניקט מיט דער „התחיה" און פירט נישט קיין זעלבסטשטענדיקע טעטיקייט. דאָך ווערט געפירט אַ

*) גענויער וועגן דער תקופה זע שלמה וויזעס אַרטיקל „די מעלבאָרנער „קדימה"" אין ערשטן אויסטראַליש־יידישן אַלמאַנאַך און ב. וואַרשאַווסקיס „די „קדימה"", אין צווייטן אַלמאַנאַך.

**) ערשטער אויסטראַליש־יידישער אַלמאַנאַך, זייט 313.

געוויסע סעפּאַראַטע טעטיקייט פון דער „קדימה״ אינערהאַלב דער „התחיה״. אַזוי דערמאָנט ישראל שער אין זיינע זכרונות וועגן פּרץ הירשביינס באַזוך אין 1921 (אין ערשטן אַלמאַנאַך), אַז דער קבלת־פּנים פאַר הירשביינ׳ען איז פאָרגעקומען אין דער „קרימה״, הגם אין יענער צייט האָט אָפיציעל אַזאַ אינסטיטוציע נישט עקזיסטירט. עס קומען פאָר סיסטעמאַטישע לעבעדיקע צייטונגען, אָנגעפירט פון א. נ. בר־כהנ׳ען און ל. זשאַבינסקי׳ען. עס האָט עקזיסטירט אַ „קדימה״־כאָר, וועלכער האָט געזונגען יידישע לידער אונטער דער אָנפירונג פון ש. בריליאַנט.

אין 1922 ווערט געגרינדעט מיט דער איניציאַטיוו פון די „קדימה״־מיטגלידער די „יידישע אויפנאַם־געזעלשאַפט״ (דזשואיש וועלקאַם־סאָסייטי), וואָס האָט זיך פאַרנומען מיט אויפנעמען און איינאָרדענען די ניי־געקומענע אימיגראַנטן, וועלכע האָבן אָנגעהויבן צו קומען קיין אויסטראַליע אין גרעסערע צאָלן נאָך דעם ווי די מלחמה האָט זיך פאַרענדיקט. דער ערשטער פאָרזיצער פון דער געזעלשאַפט איז געווען א. ש. ראָוו און סעקרעטאַר א. נ. בר־כהן.

די פּאַלקסטימלעכע עלעמענטן אין און אַרום דער „קדימה״־„התחיה״ זענען נישט געווען צופרידן פון דעם „שידוך״ און אין 1926 איז געקומען צו אַן אָפענעם ברוך. די „קדימה״ האָט זיך אָפּגעטיילט פון דער „התחיה״ און איז געוואָרן צוריק אַ זעלבסטשטענדיקע אינסטיטוציע.

די „קדימה״ בויט אַן אייגענע געביידע

פון דעם מאָמענט, ווען די „קדימה״ טיילט זיך אָפּ פון דער „התחיה״, הויבט זיך אָן אַ ווידעראויפלעבונג פון דער אינסטיטוציע. עס הויבט זיך אָן אַ נייער צושטראָם פון יידישער אימיגראַציע, וועלכער פאַרגרעסערט די „קדימה״־מיטגלידערשאַפט. מיט דער אינסטיטוציע פירט אָן אַן איבערגעגעבענער קאָמיטעט מיט ש. בריליאַנט׳ן אַלס פּרעזידענט. שפּעטער ווערט פּרעזידענט זיין פרוי, רייזל בריליאַנט.

די גרויסע צאָל אונטערנעמונגען אין „קדימה״ ווערן געפירט הויפּטזעכלעך אין יידיש. עס ווערן איינגעאָרדנט רעפעראַטן וועגן יידישער און וועלט־ליטעראַטור, געשיכטע, קונסט א.א.וו. באַזונדערס טעטיק אויף דעם געביט זענען: א. נ. בר־כהן ע״ה, ל. זשאַבינסקי ע״ה, ה. מינץ, פּ. בורשטין און א. הורוויץ.

עס ווערט אויך זייער אַקטיוו דער דראַמאַטישער קרייז ביי דער „קדימה״ אַדאַנק די באַמיאונגען פון מ. שעכטער און שפּעטער יעקב גינסער ע״ה. עס ווערט אויפגעלעבט דער „קדימה״־כאָר אונטער דער

די „קדימה״ - געביידע

אָנפירונג פון ש. בריליאַנט און עס ווערן איינגעאָרדנט מוזיקאַליש־וואָקאַלישע אָוונטן, וועלכע ציען צו אַ גרויסן עולם.

דער לאָקאַל אויף 313 דראַמאַנד סט. ווערט צו קליין און עס אַנטשטייט אַ געדאַנק צו בויען אַן אייגענע גרויסע געביידע. אונטער דער ענערגישער אָנפירונג פון די פּרעזידענטן שלמה וויז און שפּעטער אהרן פּאַטקין, פירט דער „קדימה״־קאָמיטעט אַ גרויסע אַקציע פאַרן בוי־פאָנד.

צו פאַראייביקן דעם אָנדענק פון זיין פאַרשטאָרבענער פרוי צילע גראַסבי גיט מ. גראַסבי פאַר דעם בוי־פאָנד אַ סומע פון 1000 פונט, וועלכע ער פאַרגרעסערט שפּעטער אויף 1.250 פונט. אַדאַנק דער נדבה און פיל גרעסערע און קלענערע באַשטייערונגען ווערט געקויפט אַ פּלאַץ אין לייגאָן סט., קאַרלטאָן און מ׳טרעט צו צו בויען אַ גרויסע געביידע.

אין סעפּטעמבער 1932 ווערט געלייגט מיט גרויס פייערלעכקייט דער גרונטשטיין פאַר דער נייער געביידע. אָט ווי עס באַשרייבט ש. וויז (אין ערשטן אויסט.־יידישן אַלמאַנאַך) די שטימונג אויף דער פייערונג:

„אויף דעם פּלאַץ — א גרויסע מאַסע ייִדן. די זון קאַרגט נישט מיט איר בייטראַג צו אונדזער שמחה. די געמיטער זענען הייטער. מען לייגט דאָר צום ערשטן מאָל אַ גרונטשטיין פאַר אַ היים פון ייִדישער קולטור אין דעם ווייטן לאַנד. אַלעמענס הערצער פלאַטערן ממש מיט יום־טובדיקן געפיל".

די געביידע האָט געקאָסט אַרום 5000 פונט און אין מערץ 1933 איז פאָרגעקומען די פייערלעכע דערעפענונג פון דער געביידע ביי א פול־געפּאַקטן זאַל.*) דער לאַנגיאָריקער טרוים פון א שיינער געביידע פאַר דער ייִדישער קולטור־אינסטיטוציע אין מעלבורן ווערט פאַרווירקלעכט.

די פאַרברייטערטע טעטיקייט אין דער נייער „קדימה"־געביידע

מיטן אַריבערציען זיך אין דער נייער געביידע ווערט די טעטיקייט פון דער „קדימה" פאַרשטאַרקט און פאַרברייטערט. פאַר איר טעטיקייט זאָרגט אַן איבערגעגעבענער קאָמיטעט אונטער דער אָנפירונג פון ישראל שער. עס ווערט באַשטימט דער ערשטער געצאָלטער סעקרעטאַר אייזיק הורוויץ. עס וואַקסט די ביבליאָטעק. דער לייען־זאַל ווערט גוט באַזוכט. כמעט יעדן זונטיק קומען פאָר אונטערנעמונגען, מערסטנטייל אין ייִדיש. עס ווערן געהאַלטן רעפעראַטן אויף פאַרשידענע טעמעס. די „קדימה" רעאַגירט אויף אַלע וויכטיקע געשעענישן אין ייִדישן און אַלגעמיינעם לעבן. עס קומען אויך פאָר קאָנצערטן פון א הויכן קינסטלערישן ניוואָ. אייניקע פון די קאָנצערטן ווערן איבערגעגעבן דורכן ראַדיאָ. עס אַנטשטייט א יוגנט־סעקציע, וועלכע פירט אַן ענערגישע און ברייטע טעטיקייט.

באַזונדערס ווערט טעטיק און באַקומט א גרויס פעלד פאַר אַרבעט דער טעאַטער־קרײַז ביי דער „קדימה". דער גרויסער טעאַטער־זאַל מיט העכער 400 זיץ־פּלעצער, די מאָדערנע בינע מיט פּאַסיקע ליכט־עפעקטן און דעקאָראַציעס גיבן דעם קרייז א מעגלעכקייט צו הייבן קינסטלעריש די טעאַטער־אויפפירונגען. עס ווערן געשטעלט אויף דער בינע פון דער „קדימה" צענדליקער פּיעסעס פון גאָר אַ הויכער קינסטלערישער מדרגה אונטער דער רעזשי פון יעקב גינטער, י. ראַטמאַן, א. ברייזבלאַט און נתן גינטער. דער קרייז דערהויבט זיך צו א גאָר הויכער מדרגה ווען עס

*) אַ גענויע באַשרייבונג פון דער פייערונג פון לייגן דעם גרונטשטיין און פון דער דערעפענונג פון דער געביידע געפינט זיך אין צווייטן אויסטראַליש־ייִדישן אַלמאַנאַך אין דעם אַרטיקל „די „קדימה", פון ב. וואַרשאַווסקי.

קומען קיין מעלבורן די צוויי וועלט־באַקאַנטע אַרטיסטן: יעקב ווייסליץ און שפּעטער רחל האָלצער.*)

מיטן אָנקומען פון דעם דיכטער און שרייבער מלך ראַוויטש קיין מעלבורן אין 1933 אויף א קורצן באַזוך און דערנאָך אין 1935 אויף א לענגערער צייט, ווערט די טעטיקייט פון דער „קדימה" נאָך מער פאַרשטאַרקט. ער האַלט אַ גאַנצע ריי רעפעראַטן אין „קדימה" און אָרגאַניזירט סיסטעמאַטישע וועכנטלעכע לעקציעס וועגן ייִדישער ליטעראַטור, וועלכע ווערן שפּעטער פאַרוואַנדלט אין א פאָלקס־אוניווערזיטעט, אָנגעפירט דורך די „פריינד פון ייִדיש־וועלטלעכן שול־וועזן".

מלך ראַוויטש גיט די אָנרעגונג צו שאַפן די ערשטע ייִדישע שול אין מעלבורן א. נ. פון י. ל. פּרץ און איז איר ערשטער פאַרוואַלטער. די שול האָט אַ לאַנגע צייט געפירט איר טעטיקייט אין דער „קדימה". כמעט אַלע צימערן פון דער „קדימה" האָבן אין משך פון לאַנגע יאָרן געדינט אַלס „קלאַסן" צו פירן די לימודים. נאָכן אויסבויען אַן אייגענע געביידע פאַרלאָזט די שול די „קדימה".

מלך ראַוויטש האָט אויך געגעבן די אָנרעגונג צום אַרויסגעבן דאָס ערשטע ייִדישע בוך אין אויסטראַליע אין 1937, דעם אויסטראַליש־ייִדישן אַלמאַנאַך, וועלכן ער האָט רעדאַגירט. דאָס בוך איז דערשינען אַדאַנק דער הילף פון א. ש. ראָזן, ישראל שער, שמחה בריליאַנט און שלמה ווין, וועלכע זענען דאַן געשטאַנען ביי דער אָנפירונג פון „קדימה".

די „קדימה" ווערט דער צענטער פון ייִדישן קולטור־לעבן אין מעלבורן און די נייע געביידע ווייזט זיך אַרויס צו קליין. אין 1938, בעת ד. ראָטבערג איז געווען פּרעזידענט, ווערן אַדאַנק זיין ענערגישער טעטיקייט איינגעקויפט צוויי שכנותדיקע געביידעס. אין איינער פון זיי ווערט שפּעטער איבערגעפירט די ביבליאָטעק און דער לייען־זאַל. עס ווערט אויסגעאַרבעט א פּלאַן און טיילווייז געשאַפן א בוי־פאָנד אויף איבערצובויען און פאַרגרעסערן די עקזיסטירנדיקע געביידע. ליידער ווערט דער פּלאַן נישט רעאַליזירט.

„קדימה" בעת דער צווייטער וועלט־מלחמה

א באַזונדער קאַפּיטל אין דער געשיכטע פון דער „קדימה" איז די צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה. די „קדימה", אונטער דער אַנ־

*) גענויער וועגן ייִדישן טעאַטער אין מעלבורן זע צווייטן אויסט. ייִדישן אַלמאַנאַך „ייִדיש טעאַטער אין אויסטראַליע", פון חיים ראָזנשטיין.

פירונג פון די פּרעזידענטן י. אקנא*) און שפּעטער אַלעק מאַשין ע״ה, גיט זיך אָפּ אַ דין וחשבון פון דער ראָל, וועלכע זי דאַרף שפּילן אין דעם קאַמף מיט דעם בלוטיקן שונא פון יידישן פאָלק — היטלער־דייטשלאַנד.

אַלס סעקרעטאַר אַרבעט דאַן מיט גרויס איבערגעגעבנקייט און פאַכמענישקייט בונם וואַרשאַווסקי ע״ה.

נאָך פריער, בעת היטלער איז געקומען צו דער מאַכט, רופט די „קדימה״ אַ פּראָטעסט־פאַרזאַמלונג קעגן די נירנבערגער יידישע געזעצן און שטיצט די אַקציע צו באָיקאָטירן דייטשע סחורות.

מיטן אויסברוך פון דער מלחמה שטיצט די „קדימה״ דעם רויטן קרייץ און מגן דוד אדום דורך איינאָרדנען ספּעציעלע אונטערנעמונגען פאַר דעם צוועק. זי שטיצט מיט אַ גרויסן פאַרנעם די „פרייהייטס״־הלוואות און שפּעטער די „נצחון״־הלוואות, וועלכע ווערן פאַרווענדעט אויף מלחמה־נויטן. זי שיקט די אויסטראַלישע זעלנער מעבר לים ספּע־ציעלע פּעקלעך („העמפּערס״) און באַזאָרגט די יידישע זעלנער אין דער אויסטראַלישער אַרמיי מיט יידישע און ענגלישע ביכער.

אין אַפּריל 1942 ווערט איינגעאָרדנט דורך דער „קדימה״ אַ גרויסע פאַרזאַמלונג אין שייכות מיטן פאַרזונקען פון דער שיף „סטרומאַ״. אַ שאַרפע פּראָטעסט־רעזאָלוציע ווערט געשיקט צו דער ענגלישער רעגירונג.

ענדע 1942 קומט פאָר אין „קדימה״ אַ ריזיקע פּראָטעסט־פאַרזאַמלונג קעגן נאַצישע שחיטות איבער יידן אין אייראָפּע. דער זאַל פון „קדימה״ קען נישט אַריינעמען דעם גאַנצן עולם, וועלכער פילט אויך אויס דעם קאָרידאָר און דעם אויבערשטן זאַל. די פאַרזאַמלונג האָט אַן אָפּקלאַנג אויך אין דער אַלגעמיינער ענגלישער פּרעסע.

אין 1942, צום 30־טן יובל פון דער „קדימה״ דערשיינט דער צווייטער אויסטראַליש־יידישער אַלמאַנאַך, אונטער דער רעדאַקציע פון הערץ בערגנער, פּנחס גאָלדהאַר, בונם וואַרשאַווסקי און הערש מינץ.

אין מיטן יאָר 1944, בעת ל. פינק איז געווען פּרעזידענט, קומט פאָר אַן ענדערונג אין דעם צוזאַמענשטעל פון „קדימה״־קאָמיטעט. די דאָזיקע ענדערונג ווערט פאַראורזאַכט צוליב דער שטעלונג פון „קדימה״־קאָמיטעט צו די פּראָיעקטירטע רעזאָלוציעס אויף דער סידנעיער קאָנ־פערענץ פון יידישן וועלט־קאָנגרעס (אויסטראַלישע אָפּטיילונג). אין די דאָזיקע רעזאָלוציעס ווערט, צווישן אַנדערע, אויסגעדריקט אונטערשטיצונג

---

*) י. אָקנאָ איז דער ערן־אַדוואָקאַט פון „קדימה" פאַר די לעצטע עטלעכע צענדליק יאָר.

פאַר דער פּאָליטיק פון דער יידישער אַגענץ צו זיכערן אַ יידישע „קאָמאָנ־וועלט״ אין פּאַלעסטינע. דער „קדימה״־קאָמיטעט האָט געהאַלטן, אַז דער פּאַראַגראַף האָט אַ ריין פּאָליטישן אַספּעקט און רופט אַרויס שאַרפע חילוקי־דעות, דעריבער האָט ער נישט גענומען קיין שטעלונג אין דער פראַגע. דאָס האָט אַרויסגערופן אומצופרידנקייט ביי אייניקע עקזעקוטיוו־מיטגלידער, וועלכע האָבן רעזיגנירט פון קאָמיטעט. עס איז גערופן גע־וואָרן אַן אויסעראָרדנטלעכע פאַרזאַמלונג וועגן דעם ענין. די פאַרזאַמלונג האָט געהאַט אַ זייער שטורמישן פאַרלויף און האָט געמוזט אָפּגעלייגט ווערן. אויף דער פאָרזעצונג פון דער פאַרזאַמלונג איז אומדירעקט אויס־געדריקט געוואָרן אומצוטרוי צו דעם קאָמיטעט, וועלכער האָט זיך אָנגע־געבן אין דעמיסיע און אויף זיין אָרט איז אויסגעוויילט געוואָרן אַ נייער קאָמיטעט מיט י. גינזבורג אַלס פּרעזידענט.

וווקס פון דער אינסטיטוציע נאָך די מלחמה־יאָרן

דער צושטראָם פון דער נייער יידישער אימיגראַציע נאָך דער צווייטער וועלט־מלחמה, צווישן אַנדערע אויך פון אַ צאָל יידישע אינטעלעקטועלע כוחות, איז גורם געווען צו אַ שטאַרקן וווקס פון דער אינסטיטוציע. די צאָל מיטגלידער וואַקסט כסדר און אין 1950 קומט פאָר אַ גרויסע פייערונג לכבוד דעם 1000טן מיטגליד. די מיטגלידערשאַפט האַלט אין שטייגן און אין 1954 ציילט די אינסטיטוציע העכער 1300 מיטגלידער.

עס שטייגט אויך די צאָל לייענער אין דער ביבליאָטעק און די צאָל געלייענטע ביכער אין 1950 איז איבער 5000 און אין 1954 — העכער 6000. נאָך אין 1949 ווערט די ביבליאָטעק איבערגעטראָגן פון דער הויפּט־געביידע אין אַ באַזונדערער געביידע, וווּ עס געפינט זיך אויך דער לייען־זאַל.

פריער איז דער אַמט פון ביבליאָטעקאַר נישט געווען קיין געצאָלטער און איז געווען פרייוויליק אויסגעפירט דורך אַ ריי איבערגעגעבענע טוער, ווי די פריינד ס. בורשטין, מ. שעכטער און אַנדערע. מיט דער פאַרגרע־סערונג פון דער צאָל ביכער און לייענער איז דער פּאָסטן געוואָרן אַ געצאָלטער.

די ביבליאָטעקאַרן האָבן אַרויסגעוויזן אַ גרויסע איבערגעגעבנקייט צו זייער אַרבעט, ווי די פריינד מ. וויינשטיין, י. באַגאַטין, ד. ניסענבוים און ש. פּאַדעס, וועלכער האָט אויך אויסגעפירט אַ גאַנצע ריי אַנדערע פונקציעס פאַר דער אינסטיטוציע, באַזונדערס אין שייכות מיטן טעאַטער און איז פאַרבונדן מיט דער „קדימה״ אַ 40 יאָר.

אין 1953 האט איבערגענומען די פאַרוואַלטונג פון דער ביבליאָטעק דער ביבליאָגראַף ב. עזראַוויטש, וועלכער האָט געווידמעט דער דאָזיקער אַרבעט פיל צייט און ענערגיע און האָט די ביליאָטעק מוסטערהאַפט אָרגאַניזירט.*)

עס קומען פאָר כמעט יעדן זונטיק גוט באַזוכטע אונטערנעמונגען. די צאָל באַזוכער אַ יאָר אויף „קדימה"־אונטערנעמונגען גרייכט צו 12.000 און צוזאַמען מיט די אונטערנעמונגען פון אַנדערע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע קומען פאָר אין „קדימה", אַריינרעכענענדיק אויך דעם באַזוך אין לייען־זאַל, גרייכט די צאָל ביז 42.000 פּערזאָנען.

דער „קדימה"־קאָמיטעט, אונטער דער אָנפירונג פון י. האָניג, אַ. פּערל און שפּעטער י. ריימער אַלס פּרעזידענטן, מאַכט גרויסע אָנשטרענגונגען צו פירן אַ לעבעדיקע קולטור־געזעלשאַפטלעכע אַרבעט. אַלס סעקרעטאַר אַרבעט דאָ מיט גרויס איבערגעבנקייט דער יונגער דיכטער יאָסל בירשטיין. נאָך זיין פאַרלאָזן אויסטראַליע צו באַזעצן זיך אין ישראל, נעמט איבער דעם אַמט ל. פרידמאַן, געוועזענער רעדאַקטאָר פון דער „יידישע פּאָסט", וועלכער איז ביי דער דאָזיקער אַרבעט ביזן היינטיקן טאָג.

די „קדימה" רעאַגירט אויף די געשעענישן אין דער וועלט און, דער עיקר, אין יידישן לעבן. אין 1945 אָרדנט זי איין צום ערשטן מאָל אַ פייערונג צום יאָרטאָג פון וואַרשעווער געטאָ־אויפשטאַנד. אין די שפּעטערדיקע יאָרן אָרדנט זי איין די געטאָ־פייערונגען צוזאַמען מיט דעם „באָאַרד אָף דעפּיוטיס" אין צוויי זאַלן גלייכצייטיק: אין דעם זאַל פון „קדימה" און אין דעם סעמיועל מייערס האָל. היות ביידע זאַלן זענען נישט אימשטאַנד אַריינצונעמען דעם גרויסן עולם, ווערט זינט 1957 איינגעאָרדנט דורך דעם „באָאַרד" און דער „קדימה" איין גרויסע געטאָ־פייערונג אין דעם מעלבורנער טאַון־האָל.

דאָס אַנטשטיין פון מדינת ישראל און איר קאַמף פאַר עקזיסטענץ באַקומט אַ בולטע אָפּשפּיגלונג אין דער „קדימה"־טעטיקייט. עס קומען פאָר פיל אוונטן, געווידמעט ישראל. עס ווערט איינגעאָרדנט אַ פייערונג לכבוד דער אַנטשטייאונג פון דער מדינה, אַ פייערונג צום ערשטן יאָר פון מדינת ישראל, צום צווייטן יאָר און אַ באַזונדערע פייערונג צום דערגרייכן דעם ערשטן מיליאָן יידן אין ישראל. עס ווערן געהאַלטן פיל רעפעראַטן און סימפּאָזיומס אויף ישראל־טעמעס.

אין דער צייט ווערט אויך אויפגעלעבט די אַרבעט פון טעאַטער־

*) זינט 1958 איז דער ביבליאָטעקאַר י. דאָרענבלאַט.

קרייז ביי דער „קדימה". מיטן שטראָם פון דער נייער אימיגראַציע קומען צו פרישע אַרטיסטישע כוחות, צווישן אַנדערע קומען די אַרטיסטן מילא וויסליץ, משה פּאַטאַשינסקי און אויך יהודה גרינהויז ע"ה, וועלכע טרעטן אַרויס מיט אייגענע קאָנצערטן און שפּילן צוזאַמען מיטן קרייז.

אין 1948 איז אויף דער איניציאַטיוו פון „קדימה" גערופן געוואָרן אַ יידישע קולטור־קאָנפערענץ, אין וועלכער עס האָבן זיך אויך באַטייליקט אַ ריי פאָרשטייער פון סידני. די קאָנפערענץ האָט געדויערט צוויי טעג. עס זענען אויסגעהערט געוואָרן אַ ריי רעפעראַטן און אויסגעאַרבעט געוואָרן אַ גאַנצע ריי רעזאָלוציעס. די ווירקונג פון דער קאָנפערענץ איז לײדער נישט געווען קיין לאַנג־דויערנדיקע. הגם עס איז אויסגעוויילט געוואָרן אַ קערפּערשאַפט, וועלכע האָט געזאָלט ווייטער פאָרזעצן די אַרבעט, איז קיין קאָנקרעטע אַרבעט נישט געטאָן געוואָרן צוליב אינערלעכער צעריסנקייט. אין אַ קורצער צייט אַרום האָט די קערפּערשאַפט אויפגעהערט צו עקזיסטירן.

איבערבּרוך אין דער „קדימה"־טעטיקייט

אין 1951 קומט פאָר אַן איבערברוך אין דער „קדימה"־טעטיקייט. עס ווערן באַזייטיקט פון דער „קדימה"־פאַרוואַלטונג די „לינקע" פאָרשטייער, הויפּטזעכלעך צוליב זייער שטעלונג צו דער טראַגישער לאַגע פון די יידן אין סאָוויעט־רוסלאַנד. אין דעם יאָר ווערט אויך אויפגעלייזט די „קדימה"־יוגנט־סעקציע, וועלכע ווערט אין יענער צייט אָנגעפירט פון „לינקע" עלעמענטן. דער „קדימה"־קאָמיטעט באַמיט זיך אויפצוקלערן דער יוגנט־סעקציע, אַז זי דאַרף פירן אַן אַלגעמיינע יידישע אַרבעט און נישט קיין לינק־פּאַרטייאישע. היות די יוגנט זאָגט זיך אָפּ צו קאָאָפּערירן מיט דעם קאָמיטעט, ווערט גערופן אַן אויסעראָרדנטלעכע אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג, וועלכע נעמט אָן אַ באַשלוס אויפצולייזן די יוגנט־סעקציע און גלייכצייטיק צו שאַפן אַ נייע יוגנט־אָרגאַניזאַציע.

עס האָט זיך שפּעטער אַרויסגעוויזן, אַז די אַקטיווע יידישע יוגנט גרופּירט זיך אין פּאָליטישע אָרגאַניזאַציעס און עס איז אוממעגלעך צו שאַפן אַן אַפּאָליטישע יוגנט־אָרגאַניזאַציע, ווי די „קדימה" וואָלט זיך געוווּנטשן. ווילנדיק, אַז די יוגנט זאָל געניסן פון דער „קדימה"־געבײדע, איז דערלויבט געוואָרן צוויי יוגנט־אָרגאַניזאַציעס — די „הבונים" און דעם „סקיף" — צו פירן אַ טייל פון זייער טעטיקייט אין לאָקאַל פון דער „קדימה".

זינט 1952 ווידמעט די „קדימה", אונטער דער פּרעזידענטשאַפט

פון י. האניג, ס. בורשטין און שפּעטער ב. פּאַטקין, פיל אויפמערקזאַמקייט דער טראַגישער לאַגע פון יידן אין ראַטנפאַרבאַנד.

אין 1953 ווערט איינגעאָרדנט א פּראָטעסט־פאַרזאַמלונג אין שייכות מיט דעם דאָקטוירים־פּראָצעס אין מאָסקווע און סלאַנסקי־פּראָצעס אין פּראַג. אין 1954 און אין די שפּעטערדיקע יאָרן ווערן איינגעאָרדנט א ריי אוונטן, געווידמעט דער פאַרניכטונג פון יידישער קולטור אין רוסלאַנד.

די „קדימה" באַמיט זיך צו האַלטן וואַך די עפנטלעכע מיינונג וועגן דער געפאַר פון יידישן קולטור־„גענאָסיד" אין סאָוויעט־רוסלאַנד. די דאָזיקע אַקציע ווערט געפירט נאָך מער אינטענסיוו זינט 1956, ווען עס ווערט אָפיציעל באַקאַנט די ידיעה וועגן אומברענגען די סאָוויעטישע יידישע שרייבער און קינסטלער. די „קדימה" נעמט די איניציאַטיוו צו רופן א קאָנפערענץ פון אַלע וויכטיקע יידישע אָרגאַניזאַציעס. עס ווערט איינגעאָרדנט א גרויסע טרויער־פאַרזאַמלונג, אויף וועלכער עס קומט צום אויסדרוק דער צער און טרויער צוליב דער דערמאָרדונג פון די בעסטע יידישע שרייבער און קינסטלער אין סאָוויעט־רוסלאַנד און עס ווערט אָנגענומען א שאַרפער פּראָטעסט קעגן אַט דער רוצחישער האַנדלונג און א פאָדערונג צו באַנייען דאָרט דאָס יידישע קולטורעלע און רעליגיעזע לעבן. די דאָזיקע אַקציע ווערט אויך פאָרגעזעצט אין די ווייטערדיקע יאָרן.

אין די יאָרן הויבט אָן די „קדימה" אַן אַקציע פאַר דעמאָקראַטיזירן דעם „באָאַרד אָף דעפּיוטיס". אין 1952 ווערט גערופן וועגן דער פראַגע א פאָלקס־פאַרזאַמלונג. די „קדימה" קומט אַרויס מיט דער לאָזונג, אַז דער „באָאַרד" דאַרף געוויילט ווערן דורך אַלגעמיינע, דירעקטע, גלייכע, געהיימע און פּראָפּאָרציאָנעלע וואַלן. די אַקציע ווערט אויך געפירט אין די ווייטערדיקע יאָרן און הגם קיין פולע דעמאָקראַטיזאַציע פון „באָאַרד" ווערט נישט דערגרייכט, ווערט דאָך געמאַכט א היפּשער פאָרשריט אין דער ריכטונג.

אין 1954 ווערט איינגעאָרדנט א גרויסער „משפּט" איבער דער אַסימילירטער יידישער יוגנט. דער „משפּט" איז איינגעאָרדנט געוואָרן לויט אַלע כללים פון געריכטוועזן מיט פּראָקוראָרן, פאַרטיידיקער, עקספּערטן און עדות און האָט געדויערט צוויי אוונטן. די אונטערנעמונג איז באַזוכט געוואָרן דורך 500 פּערזאָנען דעם ערשטן אוונט און 400 דעם צווייטן אוונט, צווישן זיי פיל יוגנטלעכע. דער „משפּט" האָט געהאַט א שטאַרקן אָפּקלאַנג נישט נאָר אין מעלבורן, נאָר אויך אין אויסלאַנד. די פּרעסע אין ישראל („דבר" און „זמנים"), אין אַרגענטינע („די

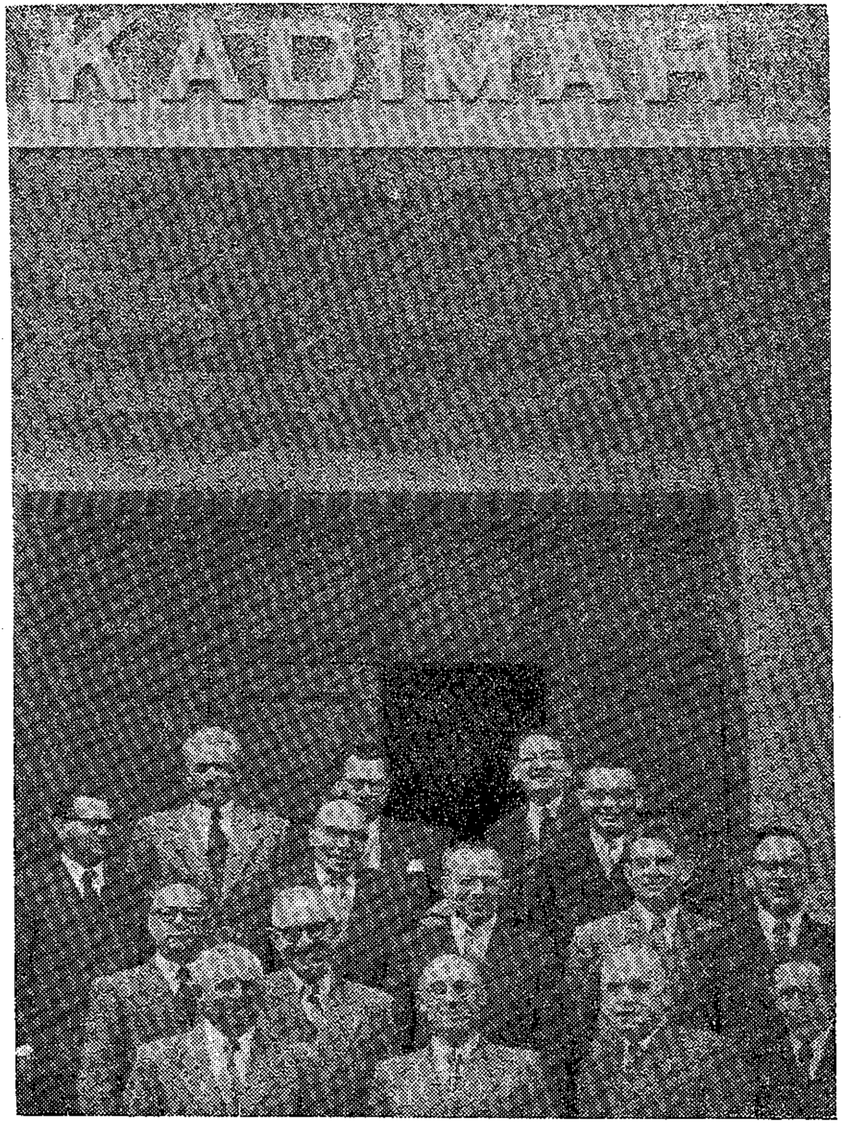

„קדימה"-קאָמיטעט ביים אַריינגאַנג פון דער „קדימה"-געביידע אין יאָר 1953
פון רעכטס צו לינקס (ערשטע ריי): א. ראָזענבעס, ח. ראָזענבעס, ס. בורשטין, מ. ראָט(פּאַרב); (צווייטע ריי): י. זאַקס, י. שער, ה. מיאָדאָווניק, י. פושעט, ב. עזראָוויטש; (דריטע ריי): י. האָניג, ב וואַרשאַווסקי, ו. גריפּענבערג; (פערטע ריי): ש. פּאָדעס (אַדמיניסטראַטאָר), ל. פרידמאַן (סעקרעטאַר), ב.י. ראָזען.

פּרעסע") און אין אַנדערע לענדער האָבן געבראַכט גענויע באַריכטן פון דער דאָזיקער אונטערנעמונג.

די קולטור־טעטיקייט פון דער אינסטיטוציע ווערט כסדר אויסגע־ברייטערט און נעמט אַרום רעפעראַטן, סימפּאָזיומס „לעבעדיקע צייטונ־גען", אַקאַדעמיעס צו פאַרשידענע געלעגנהייטן, פייערלעכע אָוונטן, קאָנ־צערטן און אַנדערע אונטערנעמונגען. אַ צייט איז אויך געפירט געוואָרן אַ שטודיר־קרייז פון יידישער קולטור־געשיכטע.

די צאָל פּערזאָנען, וועלכע טרעטן אַרויס אויף די אונטערנעמונגען איז גאַנץ באַדייטנד. עס נעמען אָנטייל אין זיי די פריינד: ה. באַכראַך, ס. בורשטין, ה. בערגנער, ש. גאָלדשטיין, ח. גורט, י. גיליגיטש, י. האָניג, י. וויסליץ, ה. מינץ, י. סאָלווײ, ב עזראָוויטש, ב. פּאַטקין, ד"ר מ. פערשטענדיג, ל. פרידמאַן, י. קאַהאַן, י. קערש, י. ראַפּאַפּאָרט, הרב ד"ר י. ראַפּאַפּאָרט, י. ריימער, י. שפּערלינג און אַנדערע.

די טעטיקייט פון טעאַטער־קרייז ביי דער „קדימה" דערגרייכט איר הויך־פּונקט אין 1952/3, ווען עס זענען געשטעלט געוואָרן פינף פּיעסעס (צוזאַמען 22 פאָרשטעלונגען) אונטער דער רעזשי פון יעקב וויסליץ און רחל האַלצער. די פאָרשטעלונגען זענען באַזוכט געוואָרן דורך העכער 7000 מענטשן.

אַ זייער גרויסן יאָר פאַרן יידישן טעאַטער איז אויך געווען דאָס יאָר 1955, ווען עס זענען אַראָפּגעבראַכט געוואָרן אַהער דורך דעם טעאַטער־קרייז זיגמונט און ראָזאַ טורקאָוו. עס זענען געגעבן געוואָרן אין דעם יאָר אין דער „קדימה" עטלעכע און דרייסיק פאָרשטעלונגען און וואָרט־קאָנצערטן, וועלכע זענען באַזוכט געוואָרן פון קנאַפּע 9000 מענטשן.

עס דאַרף אויך פאַרצייכנט ווערן דער באַזוך פון חיה'לע גראָבער אין 1956/57, וועלכער האָט אַריינגעבראַכט אַן אויפלעבונג אין היגן טעאַטער־לעבן.

עס איז ווערט אויך דערמאָנט צו ווערן דער באַזוך פון אידאַ קאַ־מינסקאַ, רות טורקאָוו־קאַמינסקאַ, מאיר מעלמאַן און קאַראָל לאַטאַוויטש פון פּוילן אין 1960. דער קורצער באַזוך האָט אַריינגעבראַכט אַ יום־טוב־דיקייט אין היגן ישוב און האָט אויפגעלעבט די אַרבעט פון דוד הערמאַן טעאַטער־קרייז, וועלכער האָט מיטגעשפּילט מיט די געסט.

אין 1964 האָט אַן אויפלעבונג אין דער טעטיקייט פון דעם קרייז אַריינגעפירט דער גאַסט־רעזשיסער יוסף שיין, וועלכער האָט געשטעלט דאָ דריי פּיעסעס.

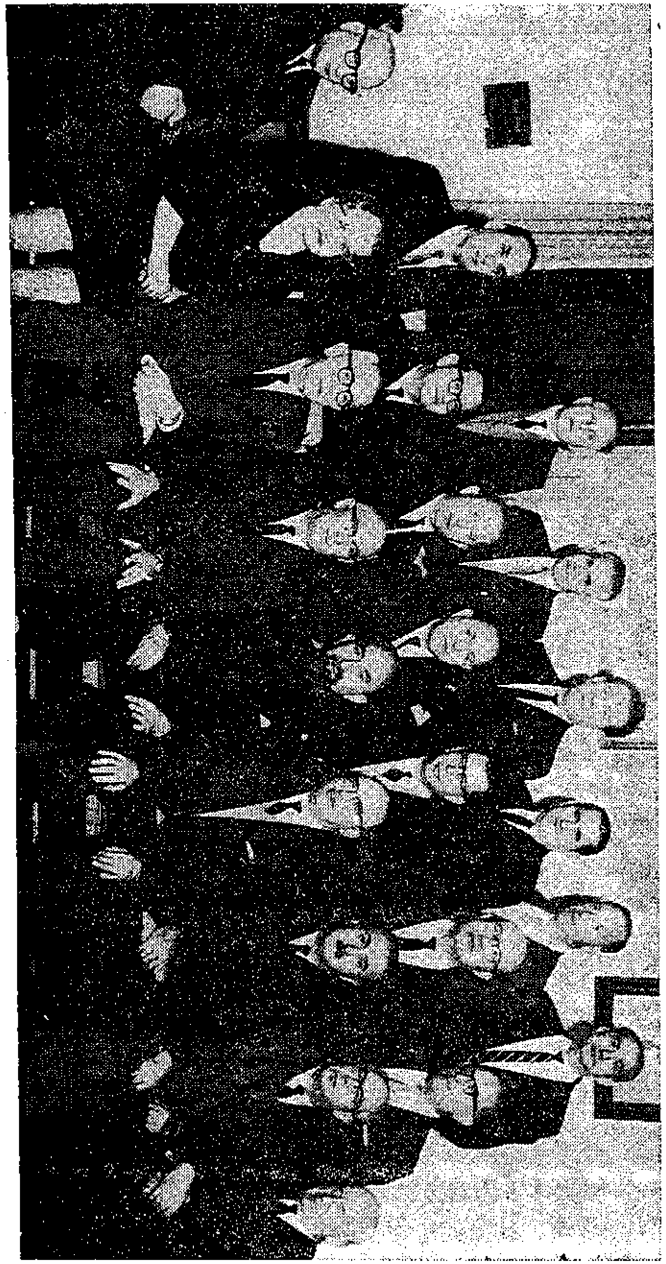

„קדימה"־קאָמיטעט מיטן גאַסט־רעדנער דוד בער מאַלקין אין יאָר 1963.
ערשטע ריי זיצן (פון רעכטס צו לינקס): ל. טשערני, ב. עזראָוויטש, י. שפּערלינג, י. ריימער, ד.ב: מאַלקין, ס. בורשטין, ח. ראָזענבוים, פרוי ע. טאַבאַטשניק, פ. אַלטמאַן.
מיטלסטע ריי: מ. גרינבערג, ב. פּאַטקין, ל. פרידמאַן מ. שוואַרצבערג, ז. באָרנשטיין, נ. גריפּענבערג, נ. סמוזשיק,
אייבערשטע ריי: מ. ווילענסקי, י. טשיזשיק, ש. שוואַרץ, פ. קרישטאַל, ש. ריכטער, ח. באָרענשטיין.

אין 1965 זענען געקומען אויף דער איינלאַדונג פון דער „קדימה" שמעון דזשיגאַן און כוכבה הררי. זייערע פאָרשטעלונגען זענען באַזוכט געוואָרן פון קנאַפּע 8000 מענטשן.

געסט־רעדנער און אַרטיסטן מעבר לים

זינט אָנהויב 50־קער יאָרן פילט די „קדימה" אַ נויטווענדיקייט צו ברענגען פון אויסלאַנד אַלס גאַסט־רעדנער באַקאַנטע פּערזענלעכקייטן אין דער יידישער ליטעראַרישער וועלט. דער ציל איז אַריינצוברענגען אַן אויפלעבונג אין היגן יידישן לעבן. פיל פּרוּוון ווערן געמאַכט אין דער ריכטונג. אין 1952 ווערט געפירט אַ לענגערע קאָרעספּאָנדענץ מיט ה. לייוויק'ן. דער דיכטער האָט אָנגענומען די איינלאַדונג, אָבער רעזיגנירט פון דעם באַזוך צוליב געזונט־טעמים.

אין 1955 באַזוכן אונדזער ישוב אויף דער איינלאַדונג פון דעם טעאַטער־קרייז ביי דער „קדימה", ווי עס איז שוין פריער דערמאָנט געוואָרן, די אַרטיסטן זיגמונט און ראַזאַ טורקאָוו.

אין 1956 קומט דער ערשטער גאַסט־רעדנער אין דער פּערזאָן פון יעקב פּאַט ע"ה; אין 1957 — ד.ב. מאַלקין ע"ה; אין 1958 ווײַלט דאָ דער שרייבער לייב ראָכמאַן, וועלכער האַלט אייניקע רעפעראַטן אין „קדימה". אין 1960 קומט דער זינגער סידאָר בעלאַרסקי און דער פּרעזידענט יעקב מאַלקין, אין 1961 גיט אייניקע רעפעראַטן אין „קדימה" ד"ר חיים שאָשקעס ע"ה, שפּעטער קומט אַלס גאַסט־רעדנער דער דיכטער אברהם סוצקעווער, אין 1962 קומט מענדל מאַן, אין 1963 — ווידער ד. ב. מאַלקין, אין 1964 — פּראָפ. עזריאל נאַקס און דער רעזשיסער יוסף שיין, אין 1965 — ד"ר בערל פרימער, און אין 1966 — לוי שאַליט.

די באַזוכן פון די געסט־רעדנער און אַרטיסטן האָבן אַריינגעבראַכט אַ גרויסע אויפלעבונג אין אונדזער ישוב. די רעפעראַטן פון די געסט־רעדנער ווערן מאַסנווייז באַזוכט. יעדער רעדנער ווערט געהערט פון 3000—6000 מענטשן. זייערע באַזוכן ווערן פאַרוואַנדלט אין גרויסע מאַניפעסטאַציעס פאַרן יידישן לשון און פאַר יידישער קולטור — אַ מין התעוררות־קאַמפּיין פאַר יידיש און פאַר יידישן קיום.

„קדימה" אין שלום־עליכם־יאָר

אין יאָר 1959 איז די „קדימה"־טעטיקייט געשטאַנען אונטערן צייכן פון שלום־עליכם־יאָר אין שייכות מיטן הונדערטסטן געבוירניאָר פון דעם גרויסן שרייבער.

יעקב מאַלקין ביים אָנקומען קיין מעלבורן אין 1960
פון ר. צו ל.: ל. פרידמאַן, י. ריימער, י. מאַלקין, ס. בורשטין

קבלת־פּנים פאַרן דיכטער אברהם סוצקעווער אין 1961
פון ר. צו ל.: י. פייגלין, ב. עזראָוויטש, ל. פרידמאַן, א. סוצקעווער, ס. בורשטין, פּ. בלאָק (פאָרשטעלט), י. ראַפּאָפּאָרט (באַגריסט).

פּראָפ. עזריאל נאַקס ביים אָנקומען קיין מעלבורן אין 1964
פון ר. צו ל.: ח. ראָזענבעס, פּראָפ. ע. נאַקס. י. ריימער, ס. בורשטין

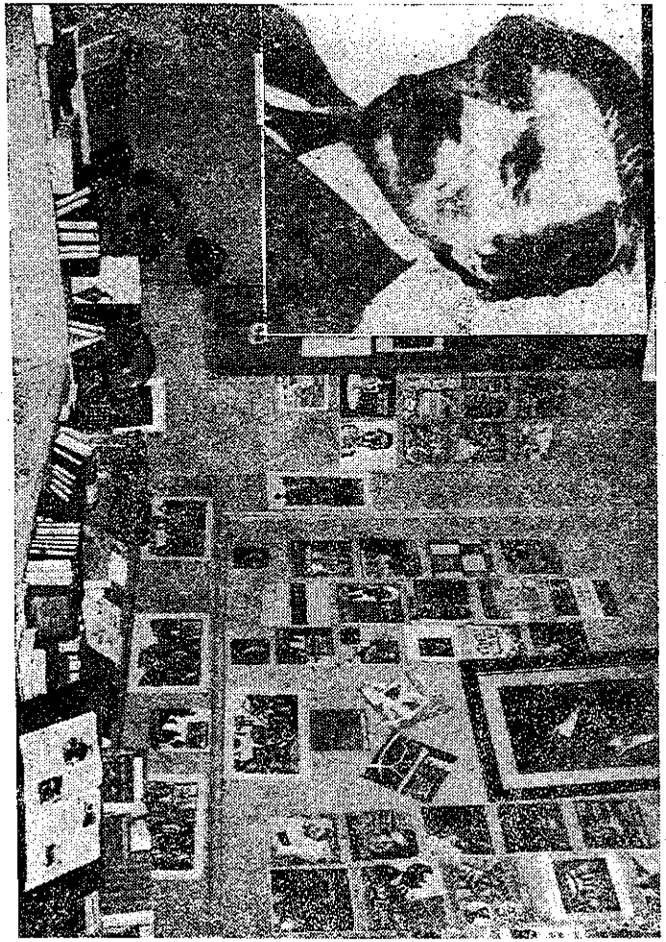

א ווינקל פון דער שלום-עליכם-אויסשטעלונג אין „קדימה" אין 1959

א גאַנצע ריי אונטערנעמונגען זענען איינגעאָרדנט געוואָרן אין שייכות מיט דעם שלום־עליכם־יאָר. דער „קדימה"־טעאַטער־קרייז האָט געגעבן 5 פאַרשטעלונגען פון „טביה דעם מילכיקן". עס איז איינגעאָרדנט געוואָרן אַן אָוונט, געווידמעט שלום־עליכמ׳ס יאָרצייט. עס איז געהאַלטן געוואָרן אַ רעפעראַט וועגן שלום־עליכמען און עס איז איינגעאָרדנט גע־וואָרן אַ שלום־עליכם־אויסשטעלונג, וועלכע איז באַזוכט געוואָרן פון קרוב צו 500 פּערזאָנען, צווישן זיי 150 יוגנטלעכע. אויף דער אויסשטע־לונג איז געוויזן געוואָרן שלום־עליכמ׳ס לעבן אין ליכט־בילדער און עס איז איינגעאָרדנט געוואָרן אַן אויספאַרקויף פון יידישע ביכער.

צו באַצייכענען די דאַטע פון 100 יאָר שלום־עליכם האָט די „קדימה" אַרויסגעגעבן אַ ספּעציעלן זשעטאָן, ווי אויך אַ מאַרקע, וואָס איז געקלעפּט געוואָרן אויף די בריוו, וואָס די „קדימה" האָט אַרויסגעשיקט אין משך פון יאָר.

די „קדימה" איז אויך געווען באַטייליקט אין אַ קאָמיטעט, וואָס איז געשאַפן געוואָרן ביים „באָארד אָף דעפּיוטיס" דורכצופירן די שלום־עליכם־פייערונגען. דער וויכטיקסטער אויפטו פון דעם קאָמיטעט איז געווען דאָס אַרויסגעבן אַ שיינע שלום־עליכם־בראָשור פאַר עלטערע קינדער אין די יידישע שולן. די דאָזיקע בראָשור איז דערשינען אַדאַנק דער אַקטיווער מיטהילף פון דער „קדימה" דורך רעדאַגירן די בראָשור און פינאַנסירן איר אַרויסגעבן.

די פינאַנסן פון דער „קדימה"

די „קדימה" איז אין איר כאַראַקטער אַ פאָלקס־אינסטיטוציע. זי האָט זיך די גאַנצע יאָרן געשטיצט אין איר טעטיקייט קודם־כל אויף די פאָלקסטימלעכע עלעמענטן אין אונדזער ישוב. קיינמאָל נישט געהאַט קיין מעצענאַטן, וואָס זאָלן איר שטיצן מיט אַ ברייטער האַנט. אַן אויסנאַם איז געווען מ.גראַסבי, וועלכער האָט געגעבן אויף צו בויען די געביידע פון דער „קדימה" אַ גרעסערע סומע געלט און ש. ווין. עס זענען אויך נישט אָפּגעשריבן געוואָרן פאַר דער „קדימה" קיין גרעסערע געלטער אין די ירושות. דער איינציקער אויסנאַם איז די ירושה נאָך נתן גינטער ע"ה, וועלכער האָט געלאָזן דער „קדימה" און נאָך איניקע יידישע אינסטיטוציעס אין מעלבורן אַ גרעסערע סומע געלט און די ירושה נאָך ראובן ראָטבערג ע"ה.

די הויפּט־הכנסה פון דער „קדימה" איז שטענדיק געווען דער מיטגלידס־אָפּצאָל און די באַשטייערונגען פון די פריינד פון דער אינס־

טיטוציע. דאס שאַפן פינאַנסיעלע מיטלען צו דעקן דעם בודזשעט פון דער אינסטיטוציע איז געווען א פּראָבלעם, מיט וועלכן אלע „קדימה"־קאָמיטעטן האָבן זיך פאַרנומען. אויב די „קדימה" איז אנגעגאַנגען מיט איר טעטיקייט אין משך פון די פינף צענדליק יאָר, האָט זי עס צו פאַרדאַנקען אין דער ערשטער ריי די ברייטע יידישע פאָלקס־קרייזן, וועמען די אינסטיטוציע איז ליב און טייער און וועלכע האָבן צוגעטראָגן יאָר־איין, יאָר־אויס זייערע באַשיידענע, אָבער פאַר דער „קדימה" זייער וויכטיקע, באַשטייערונגען.

די קאָמיטעטן פון דער „קדימה" פלעגן איינאָרדענען פאַרשידענע פינאַנסיעלע אונטערנעמונגען ווי באַזאַרן, „רעפלס", אָדער אונטערנע־מונגען פון קולטור־פינאַנסיעלן כאַראַקטער ווי קאָנצערטן, טאַנץ־אָוונטן, בעלער א.א.וו. צו שאַפן די נויטיקע פינאַנסן. שפּעטער זענען איינגעפירט געוואָרן די א"ג „קדימה"־חדשים, בעת עס איז געפירט געוואָרן א ספּעציעלע באַשטייערונגס־אַקציע פאַר דער אינסטיטוציע. אין די לעצטע יאָרן זענען איינגעאָרדנט געוואָרן יערלעכע „קדימה"־אָוונטן, וועלכע זענען דורכגעגאַנגען מיט גרויס דערפאָלג. די „קדימה"־אָוונטן זענען פאַרוואַנדלט געוואָרן אין מאַניפעסטאַציעס פאַר יידיש און יידישער קולטור און האָבן אַריינגעבראַכט גלייכצייטיק די נויטיקע פאָנדן פאַר דעם בודזשעט פון דער אינסטיטוציע. עס דאַרפן דאָ דערמאָנט ווערן די ערן־קאַסירער, וועלכע האָבן פיל מי אָפּגעגעבן דער „קדימה" צו זיכערן איר פינאַנסיעלן קיום, אָנהויבנדיק פון ד"ר מ. שאַליט ע. וויז, פּ. לאַסיקאַ ע"ה, מ. סילמאַן, י. פושעט, פּ. בלאַק, א. ניירענס ע"ה, טש. דיקי ע"ה, מ. ראָט(פאַרב), ש. ראָט(קאָפּ), ה. מיאַדאָווניק און ענדיקנדיק מיט ל. טשערני, וועלכער האָט פאַרנומען דעם פּאָסטן א ריי יאָרן און נישט געקוקט אויף זיין הויכן עלטער, אויסגעפירט די אַרבעט מיט פיל איבערגעגעבנקייט.

אין פאַרשידענע צייטן האָבן עקזיסטירט ביי דער „קדימה" פרויען־גרופּעס, וועלכע האָבן געהאָלפן צוגרייטן און פאַרשענערן די „קדימה"־אונטערנעמונגען און געזאָרגט פאַר דער ווירטשאַפט פון דער אינסטיטוציע. באַזונדערס טעטיק זענען געווען אויף דעם געביט און אַנגעפירט מיט די גרופּעס האָבן די פרויען ר. בריליאַנט און ר. שער.

אויך לעצטנס האָט עקזיסטירט אַזאַ פרויען־גרופּע אונטער דער אָנ־פירונג פון פרוי ע. טאַבאַטשניק.

עס איז ווערט נאָך צוצוגעבן, אַז די „קדימה" האָט זיך אָפּגעזאָגט פון די דייטשע שילומים־געלטער, נישט וועלנדיק צו באַנוצן זיך מיט די מיטלען, וואָס קומען פון דייטשלאַנד, פאַר איר טעטיקייט.

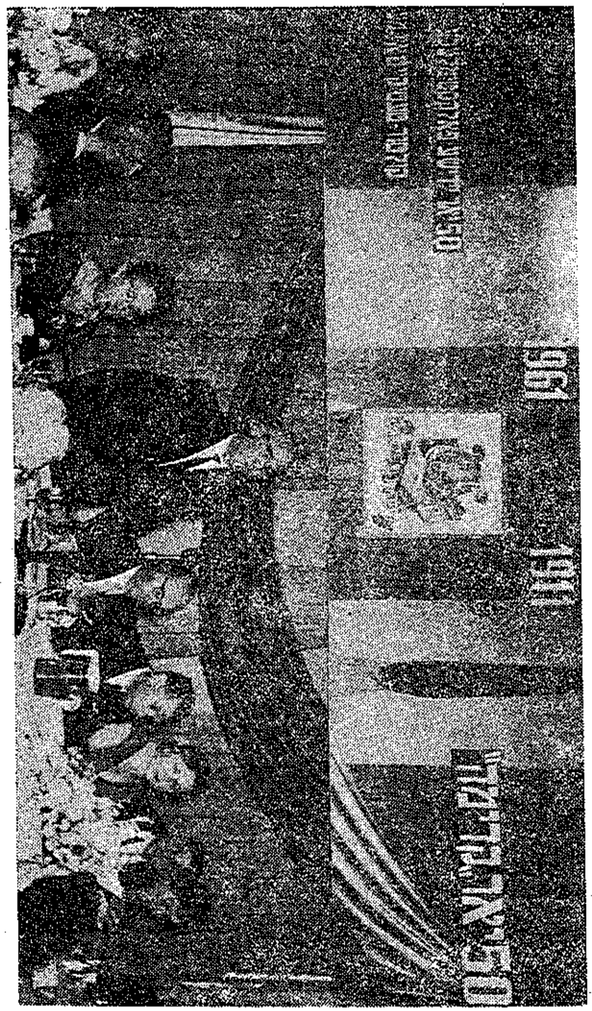

אויף דער פייערונג פון 50 יאָר „קדימה" אין דעצעמבער 1961
פון רעכטס צו לינקס: פרוי בעלער, נ. בעלער, פרוי צ. פרידמאַן, ל. פרידמאַן, י. ריימער, ס. בורשטין (רעדט), פרוי פ. בורשטין ע"ה, מ. נוסבוים, פרוי נוסבוים.

ל. פרידמאַן

דער 50־יאָריקער יובל

ביים סוף פון 1961 איז די „קדימה" אריין אין דעם 50־טן יאָר פון איר עקזיסטענץ. אין שייכות מיט דעם האָט די „קדימה" פּראָקלאַמירט א יובל־יאָר און עס איז געשאַפן געוואָרן א יובל־קאָמיטעט, אין וועלכן עס זענען אריין פאָרשטייער פון די וויכטיקסטע היגע יידישע אינסטיטוציעס. דער יובל־קאָמיטעט האָט איינגעאָרדנט א יובל־באַנקעט אַלס אריינפיר צום יובל־יאָר. דער באַנקעט, וועלכער האָט געטראָגן א פּייערלעך־יום־טובדיקן כאַראַקטער, האָט צוגעצויגן א גרויסן עולם פון פריינד און פאַרערער פון דער „קדימה".

אין 1962 איז איינגעאָרדנט געוואָרן א יובל־קאָנצערט, אין וועלכן עס האָבן אָנטיילגענומען כמעט אַלע יידישע אַרטיסטישע כוחות אין מעלבורן. דער קאָנצערט האָט געהאַט א גרויסן דערפאָלג.

דער פּראָיעקט פון איבערטראָגן די „קדימה"

זייענדיק אין קאַרלטאָן איז די „קדימה" יאָרן לאַנג געווען אין צענטער פון היגן יידישן ישוב. אָבער אין די לעצטע יאָרן האָט זיך דער ישוב אין מעלבורן צעשפּרייט איבער די מזרחדיקע און דרומדיקע פאָרשטעט און די „קדימה" איז, אין א געוויסן זין, געבליבן אין דער זייט. אויך די געביידע פון דער „קדימה" איז געוואָרן פאַרעלטערט.

דער קאָמיטעט פון „קדימה" אונטערן פאָרזיץ פון ס. בורשטין האָט פיל צייט געווידמעט דער לאַגע פון דער אינסטיטוציע און אין 1958 געקומען מיט א פאָרשלאָג צו דער יערלעכער פאַרזאַמלונג וועגן איבערטראָגן די „קדימה" אין אַן אָרט, וואָס זאָל זיין מער צוגעפּאַסט פאַרן גאַנצן ישוב. דער פאָרשלאָג האָט פאָראויסגעזען אויפצובויען א נייע, פּאַסיקע געביידע מיט א מאָדערנעם טעאַטער־זאַל, ביבליאָטעק און לייען־זאַל. הגם דער פאָרשלאָג האָט געהאַט פיל אָנהענגער, האָט ער אָבער נישט באַקומען די צושטימונג פון דער מערהייט מיטגלידער.

אין 1961 איז גערופן געוואָרן אַן אויסעראָרדנטלעכע פאַרזאַמלונג פון די מיטגלידער וועגן דער זעלבער פראַגע. א טייל מיטגלידער איז געווען פאַר בויען א נייע „קדימה"־געביידע, א טייל פאַר אָנשליסן זיך אין דעם „קאָמיוניטי־צענטער", וואָס דער ציוניסטישער ראַט האָט בדעה צו בויען. דאָס מאָל האָבן געשטימט פאַרן פאָרשלאָג פון איבערטראָגן די „קדימה" זייער א גרויסע צאָל אָנוועזנדע מיטגלידער, אָבער די נויטיקע קוואַליפיצירטע מערהייט פון 75% שטימען האָט ער נישט באַקומען.

דער געדאַנק פון איבערטראָגן די אינסטיטוציע אין א מער פּאַסיקן פּלאַץ איז נישט אויפגעגעבן געוואָרן. א באַזונדערן אינטערעס האָט

אַקאַדעמיע צום יאָרטאָג פון וואַרשעווער געטאָ־אויפשטאַנד
אין שטאָט־ראַט פון מעלבורן אין יאָר 1965

אויבן רעכטס: זעקס קינדער פון פאַרשידענע יידישע שולן צינדן אָן זעקס ליכט צום אָנדענק פון די זעקס מיליאָן קדושים.
דוד הערמאַן טעאַטער־קרייז פירט אויס א מאָנטאַזש פון געטאָ־לידער און רעציטאַציעס.

אויבן לינקס: דער פּרעזידיום־טיש. אין הינטערגרונט דאָס בילד פון ראַפּאַפּאָרטס מאָנומענט צום אָנדענק פון וואַרשעווער געטאָ מיט די געהעריקע אויפשריפטן.

אונטן: א טייל פון דעם גרויסן עולם אין זאַל.

אַרויסגעוויזן צו דעם דער „קדימה"־קאָמיטעט אין די לעצטע יאָרן אונטער דער אָנפירונג פון י. ריימער.

די יערלעכע און גלייכצייטיק אויסערארדנטלעכע פאַרזאַמלונג אין פעברואַר 1964 האָט ענדלעך אָנגענומען כמעט אַן איינשטימיקן באַשלוס צו פאַרקויפן די עקזיסטירנדיקע געביידעס פון דער „קדימה" און צו בויען אַ נייע געביידע אויף דער דרומדיקער זייט פון דער יאַראַ.

די „קדימה" איז געקומען צו אַ פאַרשטענדיקונג מיט דער פעדעראַציע פון די לאַנדסמאַנשאַפטן צו בויען געמיינזאַם אַ נייעם יידישן קולטור־צענטער א.נ. פון די זעקס מיליאָן קדושים און אין אָנהויב 1965 איז דורכגעפירט געוואָרן אַ פאַרהעלטנישמעסיק דערפאָלגרייכע עפנטלעכע אַפּיל־אַקציע.

עס האָט אויסגעזען, אַז די נייע געביידע וועט ענדלעך אויסגעבויט ווערן, אָבער אומדערוואַרט איז אויסגעבראָכן אַ נייער קריזיס אין דער פראַגע.

עס איז אָנגעקומען אַ ווענדונג פון ציוניסטישן ראַט צו בויען אַ געמיינזאַמען צענטער אויפן פּלאַץ, וווּ עס געפינט זיך דער זיץ־אָרט פון ראַט און טראָגט דעם נאָמען „בית וויצמאַן". דער קאָמיטעט האָט די ווענדונג דעבאַטירט אַ לענגערע צייט און צום סוף איבערגעגעבן די פראַגע צו באַשטימען אַן אויסעראָרדנטלעכער אַלגעמיינער פאַרזאַמלונג. די מערהייט מיטגלידער אויף דער פאַרזאַמלונג, וואָס איז פאָרגעקומען דעם 23.11.66, האָט זיך אַרויסגעזאָגט קעגן בויען די „קדימה" אויפן פּלאַץ פון „בית וויצמאַן". די פאַרזאַמלונג האָט אָבער אויך בטל געמאַכט דעם אָפּמאַך מיט די לאַנדסמאַנשאַפטן. אַזוי אַרום איז די פראַגע פון איבערטראָגן די „קדימה" ווידער געבליבן הענגען אין דער לופטן.

נישט געקוקט אָבער אויף די אַלע שוועריקייטן, איז צו האָפן, אַז אין דער נישט־ווייטער צוקונפט וועט אויפגעשטעלט ווערן אַ נייע „קדימה"־געביידע און דער אינסטיטוציע וועט געגעבן ווערן אַ מעגלעכקייט פון ווייטערדיקער אַנטוויקלונג.

די אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג אין פעברואַר 1965 האָט געביטן דעם נאָמען פון דער „קדימה" פון „יידישע נאַציאָנאַלע ביבליאָטעק „קדימה" אויף „יידישער קולטור־צענטער און נאַציאָנאַלע ביבליאָטעק ,קדימה".

די „קדימה" היינט־צו־טאָג

היינט־צו־טאָג ציילט די „קדימה" אַרום 1500 מיטגלידער. זי פאַרמאָגט אַ ביבליאָטעק פון העכער 8000 ביכער, פון דעם מער ווי 5000 אין יידיש מיט אַ היפּשער צאָל לייענער. זי אָרדנט איין אָפטע קולטור־אונטערנעמונגען פון פאַרשידנאַרטיקן כאַראַקטער. ביי דער „קדימה" גע־

פינט זיך אַ טעטיקער טעאַטער־קרייז, וועלכער האַלט לעבעדיק דאָס יידישע געדערטע וואָרט דורך פאַרשידענע טעאַטער־אויפפירונגען.

די „קדימה" איז היינט נישט די איינציקע אינסטיטוציע אין מעלבורן, וואָס פאַרנעמט זיך מיט יידישער קולטור־אַרבעט, ווי זי איז געווען אין די פריערדיקע יאָרן. עס פירן אַ קולטור־אַרבעט, הגם אין אַ באַגרענעצטן פאַרנעם, די לאַנדסמאַנשאַפטן, די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע, דאָס י. וואַקס־קולטור־הויז, די שולן א.א.וו., דאָך בלייבט די „קדימה" די צענטראַלע יידישע קולטור־אינסטיטוציע אין מעלבורן און אפילו אויסער מעלבורן, ווייל גאַנץ אָפט העלפט זי אַרויס די יידישע ישובים אין אַנדערע אויסטראַלישע שטעט הן מיט מאַטעריאַלן, הן מיט לעקטאָרן, באַזונדערס מיט די געסט־רעדנער פון אויסלאַנד, וועלכע זי „לייט אויס" סידני און פּערט.

ליידער לעבן מיר איצט אין אַ צייט פון אַ קולטור־קריזיס אין דער גאַנצער וועלט און באַזונדערס ביי יידן. דאָס באַשווערט געוואַלדיק די אַרבעט פון דער אינסטיטוציע. עס איז אומגעהייער שווער צו פירן אַ קולטור־טעטיקייט, ווען דער אַרום ווייזט נישט אַרויס פאַר דער דאָזיקער אַרבעט דעם געהעריקן אינטערעס.

די צייט איז אויך נישט מיט אונדז. די צאָל טוער ווערט כסדר קלענער און די טוער, וועלכע זענען אַקטיוו, ווערן מידער און שוואַכער. די שפּראַכלעכע אַסימילאַציע פאַרשטאַרקט זיך, באַזונדערס ביי דער יוגנט. דאָך שטייט נישט אָפּ די „קדימה" אין איר אַרבעט און זוכט כסדר נייע פאָרמען פאַר איר קולטור־טעטיקייט.

די באַדייטונג פון דער „קדימה" איז פיל גרעסער ווי פון אַ קולטור־געזעלשאַפט. זי איז געבליבן ביז היינטיקן טאָג די אינסטיטוציע, וועלכע גרופּירט אַרום זיך דעם פאָלקסטימלעכן עלעמענט אין אונדזער ישוב און איר וואָרט ווערט באַטראַכט ווי די שטים פון די פאָלקסטימלעכע יידן אין מעלבורן.

די „קדימה" העלפט פורעמען דאָס גייסטיקע פּנים פון אונדזער ישוב, הן דורך איר וואַד־איין, וואַד־אויס'יקע קולטור־אַרבעט, הן דורך די פאַרשידענע אַקציעס, וועלכע זי נעמט אונטער אין וויכטיקע פראַגן, וואָס זענען נוגע דעם היגן ישוב, ווי אויך דעם אַלגעמיינעם יידישן לעבן אין דער וועלט, ווי צ.ב. די אַקציע צו דעמאָקראַטיזירן דעם היגן „באַארד אָף דעפּיוטיס", דאָס קעמפן פאַר חשיבות פון יידיש, די כסדרדיקע וואַכזאַמקייט לגבי דעם גורל פון די סאָוויעטישע יידן א.א.וו.

אין דעם געפלעכט פון די פאַרשידענע כוחות, וואָס ווירקן ביים געשטאַלטיקן דעם צוקונפטיקן אויסזען פון אונדזער ישוב, שפּילט די „קדימה" אַ דעצידירנדיקע ראָל מיט איר אויסגעשפּראָכענעם יידיש־נאַציאָנאַלן און פאָלקסטימלעכן כאַראַקטער.